

(กสม. แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 27/2569)

กสม. ตรวจสอบปฏิบัติการตรวจค้นและจับกุมกลุ่มหลากหลายทางเพศย่านสุขุมวิท
ชี้การเผยแพร่ภาพและเนื้อหาที่ตอกย้ำอคติทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นการละเมิดสิทธิฯ

- แนะนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ปัญหาคดีผู้ถือบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

ถูกห้ามเข้างานแสดงสินค้าอัญมณี เนื่องจากเชื่อมระบบยืนยันตัวตนไม่ได้

- ชง กทม. ทบทวนโครงการพัฒนาริมแม่น้ำเจ้าพระยาเขตบางพลัด

หลังประชาชนร้องเรียนไม่ทราบข้อมูล หวั่นกระทบมรดกทางวัฒนธรรม

วันศุกร์ที่ 24 กรกฎาคม 2569 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลีกลี้ และนางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 27/2569 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

1. กสม. ตรวจสอบปฏิบัติการตรวจค้นและจับกุมกลุ่มหลากหลายทางเพศย่านสุขุมวิท ชี้การเผยแพร่ภาพและเนื้อหาที่ตอกย้ำอคติทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นการละเมิดสิทธิฯ

นายสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องซึ่งมีทั้งที่เป็นบุคคลและองค์กร รวม 8 คำร้อง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2568 ระบุว่า เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2568 เวลาประมาณ 00.30 น. เจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงาน ได้แก่ กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ป.ส.) กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) รวมประมาณ 50 นาย ได้ร่วมกันเข้าตรวจค้นและจับกุมกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ณ ห้องพักโรงแรมแห่งหนึ่งในซอยสุขุมวิท 13 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยระหว่างปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ไม่แสดงหมายค้นและหมายจับ ไม่แสดงบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ ไม่แต่งเครื่องแบบข้าราชการตำรวจ และไม่มีเจ้าหน้าที่หญิงอยู่ร่วมด้วย รวมทั้งไม่อนุญาตให้ผู้ถูกจับกุมแต่งกายให้เรียบร้อยขณะเข้าตรวจค้น และใช้กำลังเกินสมควร เช่น การใช้เครื่องพันธนาการ (กุญแจมือ) ต่อผู้ถูกจับกุมรายหนึ่งขณะอยู่ในสภาพเปลือยกาย ตลอดจนจัดสถานที่เพื่อตรวจปัสสาวะหาสารเสพติดไม่มิดชิด

นอกจากนี้ ภายหลังจากปฏิบัติการยังมีการเผยแพร่ภาพและข้อมูลของผู้ถูกจับกุมบางส่วนที่อยู่ในสภาพเปลือยกายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของหน่วยงานรัฐ และพาดหัวเรื่องโดยใช้ข้อความที่เป็นการเหมารวมก่อให้เกิดอคติทางเพศและลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งสำนักข่าวหลายแห่งได้คัดลอกภาพและข้อความดังกล่าวไปเผยแพร่ต่อ ผู้ร้องเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจค้น จับกุม ตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด และการถ่ายภาพเผยแพร่ต่อสื่อมวลชนเข้าข่ายละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ในการเข้าตรวจค้นและจับกุมกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศภายในห้องพักโรงแรมโดยไม่มีหมายค้น หรือคำสั่งของศาลนั้น เป็นปฏิบัติการหลังจากได้รับเบาะแสจากสายลับว่าจะมีการรวมตัวมั่วสุมทางเพศและ เสพยาเสพติดของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศจำนวนมาก จึงมีเหตุอันเชื่อได้ว่าหากไม่ค้นในทันที สิ่งผิดกฎหมายนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม โดยเจ้าหน้าที่แจ้งให้ บุคคลในห้องทราบว่าป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมแสดงบัตรเจ้าหน้าที่ตำรวจและบัตรเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. แล้ว จากการตรวจค้นพบยาเสพติดและอุปกรณ์การเสพ จึงได้จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งถือเป็นความผิดซึ่งหน้า เจ้าหน้าที่จึงมีอำนาจจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับอันเข้าเงื่อนไขตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

นอกจากนี้ จากคลิปวิดีโอและพยานหลักฐานเท่าที่ปรากฏ ยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอว่า เจ้าหน้าที่ใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสม ใช้กำลังเกินกว่าเหตุโดยการใช้อุปกรณ์การต่อสู้ถูกจับกุมบางราย หรือไม่อนุญาตให้แต่งกายให้เรียบร้อยขณะตรวจค้นจับกุม อันเป็นการย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในขั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นนี้

ประเด็นต่อมา กรณีร้องเรียนว่าปฏิบัติการดังกล่าวไม่ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงเข้าร่วมตรวจ บัสดาวะหาสารเสพติดของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศด้วย ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีการจัดตำรวจหญิง เข้าร่วมปฏิบัติการ แต่เนื่องจากผู้ถูกตรวจมีสีระเป็นเพศชาย จึงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชายเป็นผู้ดำเนินการแทน ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ในขั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนประเด็นที่เจ้าหน้าที่ได้ถ่ายภาพกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศบางส่วนซึ่งอยู่ในสภาพเปลือยกาย แล้วนำไปเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์พร้อมพาดหัวข้อความที่ไม่เหมาะสม จากการตรวจสอบปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า ภายหลังปฏิบัติการเสร็จสิ้น หน่วยงานตำรวจได้เผยแพร่ข่าวปฏิบัติการดังกล่าวผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ของหน่วยงาน ได้แก่ เฟซบุ๊กของ บช.น. Metropolitan Police Bureau และเฟซบุ๊ก POLICETV สถานีโทรทัศน์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยพาดหัวข่าวว่า “บช.น. ร่วม บช.ปส. เปิดปฏิบัติการ ทลายปาร์ตี้ เหมือนทอง โรงแรมดังกลางกรุง” และ “น. ร่วม บช.ปส. เปิดปฏิบัติการ ทลายปาร์ตี้เหมือนทอง โรงแรมดังกลาง กรุง” ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำในลักษณะเหมารวมและตีตราอัตลักษณ์ทางเพศ โดยภาพที่เผยแพร่มีภาพผู้ถูกจับกุม ในสภาพเปลือยกายบางส่วนซึ่งปกปิดใบหน้าแล้ว รวมถึงมีภาพวัตถุพยานที่สื่อถึงพฤติกรรมทางเพศส่วนตัว ต่อมาสำนักข่าวสองแห่งได้คัดลอกภาพและข้อความดังกล่าวไปเผยแพร่ต่อในช่องทางของตนด้วย

กสม. เห็นว่า แม้การเผยแพร่ข่าวจะมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะในการป้องกันปราบปราม ยาเสพติด แต่การนำเสนอที่เน้นย้ำอัตลักษณ์ทางเพศของผู้ถูกจับกุมควบคู่กับการกระทำความผิด และการเผยแพร่ภาพหรือข้อมูลที่ไม่จำเป็นต่อการรับรู้ของสาธารณะ ย่อมก่อให้เกิดการตีตราทางสังคมและกระทบ ต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกจับกุม อีกทั้งไม่สอดคล้องกับ

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการให้ข่าวและการเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน จึงรับฟังได้ว่า มีการกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่วนสำนักข่าวทั้งสองแห่งที่นำภาพและข่าวไปเผยแพร่ต่อโดยไม่กลั่นกรองเนื้อหา ก็รับฟังได้ว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหน่วยงานตำรวจได้ลบหรือแก้ไขเนื้อหาข่าวดังกล่าวแล้ว และสำนักข่าวทั้งสองแห่งได้ลบการนำเสนอข่าวออกจากช่องทางของตนแล้ว กสม. จึงเห็นว่าประเด็นการเผยแพร่ภาพและข่าวนี้นี้ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมแล้ว

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2569 จึงมีข้อเสนอแนะให้กองบัญชาการตำรวจนครบาลและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) กำชับหน่วยงานในสังกัดให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการให้ข่าว การแถลงข่าว และการเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 อย่างเคร่งครัด โดยหลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูล ภาพ หรือถ้อยคำที่กระทบต่อความเป็นส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือก่อให้เกิดอคติและการตีตราต่อบุคคลใด โดยเฉพาะข้อมูลที่สื่อถึงพฤติกรรมส่วนตัวหรือสภาพร่างกาย แม้จะมีการปกปิดใบหน้าแล้วก็ตาม พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมหากเจ้าหน้าที่ในสังกัดไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว

นอกจากนี้ ให้ ตร. กำหนดแนวทางการสื่อสารข้อมูลแก่ผู้ประกอบการสถานที่ภายหลังเสร็จสิ้นปฏิบัติการ ในขอบเขตที่จำเป็นและไม่กระทบต่อประโยชน์แห่งการสอบสวน เพื่อให้สถานประกอบการสามารถดำเนินการมาตรการด้านความปลอดภัย การบริหารจัดการ และการสื่อสารต่อสาธารณะได้อย่างเหมาะสม และให้ ตร. ร่วมกับกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดกำหนดแนวปฏิบัติการตรวจ บัสดาวะหาสารเสพติดที่คำนึงถึงเพศสภาพ อคติทางเพศ และความรู้สิทธิปลอดภัยของผู้ถูกตรวจ โดยควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกตรวจสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพศผู้ตรวจต่อเจ้าหน้าที่ได้เท่าที่ไม่กระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งกำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใช้ความระมัดระวัง ในการปฏิบัติต่อบุคคลหลากหลายทางเพศอย่างเหมาะสมและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

พร้อมกันนี้ ให้สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติส่งเสริมและกำชับให้สื่อมวลชนยึดถือแนวปฏิบัติการเสนอข่าว ความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. 2564 อย่างเคร่งครัด โดยใช้ความระมัดระวังในการกลั่นกรองเนื้อหาและภาพข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาหรือการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่รัฐ และหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่อาจตอกย้ำอคติทางเพศ สร้างความเกลียดชัง หรือก่อให้เกิดการตีตราทางสังคม

2. กสม. แนะนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหากรณีผู้ถือบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ถูกห้ามเข้างานแสดงสินค้าอัญมณี เนื่องจากเชื่อมระบบยืนยันตัวตนไม่ได้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า เมื่อเดือนกันยายน 2568 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องราวร้องเรียนจากผู้ร้องรายหนึ่งซึ่งเป็น บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ระบุว่า ผู้ร้องประกอบอาชีพค้าขายอัญมณีอยู่ย่านรามอินทรา กรุงเทพฯ ได้เดินทางพร้อมเพื่อน 20 คน ไปเข้าร่วมงาน Bangkok Gems & Jewelry Fair หรืองานบางกอกเจมส์ ครั้งที่ 72 ซึ่งเป็นงานแสดงสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ จัดขึ้นระหว่างวันที่

9 - 13 กันยายน 2568 โดยแสดงบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ประเภท 0-89 ซึ่งมีเลขประจำตัวหน้าในบัตรเป็นเลข 0 ต่อเจ้าหน้าที่บริเวณหน้างาน แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปภายในงาน โดยผู้ร้องอ้างว่าเคยเข้าร่วมงานบางกอกเจมส์ได้ในครั้งที่ผ่านมา จึงเห็นว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการเลือกปฏิบัติและดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงขอให้ตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 บัญญัติห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเชื้อชาติหรือสถานะของบุคคล ทั้งยังกำหนดให้รัฐสามารถกำหนดมาตรการเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้อย่างเท่าเทียมเช่นเดียวกับบุคคลอื่น และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่ประเทศไทยเป็นภาคียังกำหนดให้รัฐภาคีต้องให้การยอมรับในศักดิ์ศรีแต่กำเนิด สิทธิที่เท่าเทียมกัน และไม่อาจเพิกถอนได้ของบุคคลทุกคน โดยปราศจากการแบ่งแยกด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ศิพ เพศ ภาษา ศาสนา เผ่าพันธุ์ ทรัพย์สิน หรือสถานะอื่นใด

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าไลฟ์สไตล์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (ผู้ถูกร้อง) จัดงานบางกอกเจมส์ ซึ่งเป็นงานแสดงสินค้าที่มีชื่อเสียงในวงการอัญมณีและเครื่องประดับระดับโลก ในครั้งที่ผ่านมามีกำหนดให้ผู้เข้าร่วมงานต้องแสดงบัตรประจำตัวและถ่ายรูปเท่านั้น แต่ในการจัดงานครั้งที่ 72 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กำหนดให้ผู้เข้าร่วมงานคนไทยจะต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือใบอนุญาตขับขี่ตัวจริง และชาวต่างชาติจะต้องแสดงหนังสือเดินทางตัวจริงเท่านั้น เมื่อผู้เข้าร่วมงานยื่นบัตรแสดงตัวตนให้จะต้องนำไปตรวจสอบในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานรัฐ เพื่อยืนยันความถูกต้อง แต่เนื่องด้วยบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ไม่อยู่ในระบบฐานข้อมูลที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้เช่นเดียวกับบัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือเดินทาง โดยกรมการปกครองให้ข้อมูลว่าหากต้องการยืนยันตัวบุคคลที่ถือบัตรดังกล่าวจะต้องมีหนังสือสอบถามมายังกรมการปกครอง หรือสำนักทะเบียนในท้องที่ การที่ผู้ถูกร้องปฏิเสธการเข้างานของผู้ร้องและกลุ่มบุคคลที่ถือบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ประเภท 0-89 ไม่ให้เข้าร่วมงาน เพื่อป้องกันการกระทำผิดทางอาญาหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากสินค้าที่จัดแสดงมีมูลค่าสูง และเป็นงานระดับโลก กสม. จึงเห็นว่าเป็นการกำหนดมาตรการป้องกันเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งอาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ร้อง หรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ดี การที่รัฐกำหนดให้มีบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ประเภท 0-89 ซึ่งสามารถพิสูจน์และรับรองสถานะของบุคคลได้เช่นเดียวกับบัตรประจำตัวประชาชน ใบอนุญาตขับขี่ และหนังสือเดินทาง และเพื่อให้ผู้ถือบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนได้รับสิทธิเท่าเทียมกับผู้ถือบัตรประจำตัวประชาชน กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2569 จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะไปยังสำนักส่งเสริมการค้าสินค้าไลฟ์สไตล์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (ผู้ถูกร้อง) และกรมการปกครอง สรุปได้ดังนี้

แม่น้ำเจ้าพระยาที่เคยเป็นข้อพิพาทในศาลปกครอง เนื่องจากไม่มีการก่อสร้างล่งล้ำน้ำและไม่มีนโยบายเวนคืนที่ดินเอกชน โครงการมีระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่วัดเทพารักษ์ถึงแนวรถไฟฟ้ามหานครสายสีน้ำเงิน ใช้งบประมาณเบื้องต้นประมาณ 264 ล้านบาท โดยดำเนินการตามแผนแม่บทการฟื้นฟูแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีการศึกษามาตั้งแต่ปี 2548 ทั้งนี้ ได้สำรวจข้อมูลด้านประวัติศาสตร์แล้วพบว่า พื้นที่โครงการเป็นชุมชนดั้งเดิมริมแม่น้ำที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีวัด มัสยิด บ้านโบราณ และแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมหลายแห่ง จึงกำหนดให้การอนุรักษ์คุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดการออกแบบโครงการ

อย่างไรก็ดี ประชาชนในพื้นที่ที่มีข้อห่วงกังวลว่า การดำเนินโครงการอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนดั้งเดิมริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีประวัติการตั้งถิ่นฐานยาวนานหลายร้อยปี โดยเฉพาะชุมชนมัสยิดบางอ้อ ชุมชนแจกแพบ้านเขียว บ้านเหลียง บ้านบน และศาสนสถานสำคัญ เช่น มัสยิดบางอ้อ ซึ่งล้วนทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างริมแม่น้ำ รวมถึงพื้นที่ที่เกิดจากการก่อสร้างแนวป้องกันน้ำท่วมเมื่อปี 2538 ว่า เป็นพื้นที่สาธารณะหรือเป็นที่งอกริมตลิ่งที่ประชาชนมีสิทธิครอบครอง นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลเรื่องการออกแบบโครงการบางส่วนอาจต้องรื้อถอนบ้านโบราณ อาคารเรียนของมัสยิด และสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ ประชาชนยังมีข้อกังวลเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเนื่องจากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจำนวนมากเพิ่งทราบรายละเอียดของโครงการหลังจากเริ่มสำรวจและรังวัดพื้นที่แล้ว อันสะท้อนให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นยังไม่เพียงพอ ประชาชนจึงไม่สามารถใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง โดยขอให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยเฉพาะจากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง พร้อมเสนอให้ศึกษาทางเลือกอื่นในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะโดยไม่กระทบต่อชุมชนดั้งเดิม หรือใช้พื้นที่ราชพัสดุหรือพื้นที่อื่นแทน โดยคำนึงถึงสิทธิของชุมชน สิทธิในการอยู่อาศัย สิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

ที่ประชุมร่วมจึงเห็นควรให้ กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกร้อง เปิดเผยข้อมูลโครงการอย่างครบถ้วน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ทั้งรายละเอียดแบบก่อสร้าง แนวเขตก่อสร้าง ผลการรังวัด แนวเขตที่ดินงบประมาณ ผลตอบแทนของโครงการ ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนแต่ละราย และควรพิจารณาทางเลือกอื่นในการออกแบบโครงการที่สามารถบรรลุเป้าหมายด้านพื้นที่สาธารณะและพื้นที่สีเขียวเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อบ้านเรือน ศาสนสถาน และชุมชนดั้งเดิมให้มากที่สุด ตลอดจนศึกษาพื้นที่ทางเลือกอื่นที่สามารถรองรับการพัฒนาพื้นที่สีเขียวโดยไม่กระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรม และควรจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนชุมชน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคประชาสังคมเพื่อติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ควรจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ผู้นำชุมชน ศาสนสถาน นักวิชาการ องค์กรวิชาชีพ และภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่วิชาตอนต้นการศึกษา มิใช่เพียงการรับฟังความคิดเห็นภายหลังจากที่ได้กำหนดรูปแบบโครงการแล้ว ทั้งนี้ แม้โครงการจะไม่อยู่ในประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)

หรือ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) แต่ผู้ถูกร้องควรศึกษาผลกระทบทางสังคม (SIA) อย่างรอบด้าน เพื่อให้การตัดสินใจตั้งอยู่บนฐานข้อมูลที่ครบถ้วนและคำนึงถึงผลกระทบทุกมิติ

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2569 จึงเห็นควรให้มีหนังสือถึงกรุงเทพมหานครและสภากรุงเทพมหานคร เพื่อทบทวน โครงการพัฒนาริมแม่น้ำเจ้าพระยาเขตบางพลัดและรับฟังข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ให้ครบถ้วน พร้อมทั้งชะลอการรังวัดสอบแนวเขตที่ดินโครงการออกไปจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับ พื้นที่ดำเนินโครงการและสิ่งอกริมตลิ่งซึ่งอยู่ติดกับที่ดินของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

24 กรกฎาคม 2569